Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII — Reus Dissapte 25 de Setembre de 1897 — Núm. 3 376

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Ptas.
n provincias trimestre. . . . . » 3'50
Extranger y Ultramar . . . . » 7
Anúncis, à preus convencionals.

Administració y Redacció
PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals llibrerías d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No 's retornan los originals encara que no 's publiquin.

Farmacia Serra La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

MALALTS DELS ULLS

Lo **DOCTOR BIADA**, *oculista del Hospital del S. C. de Barcelona, exquefe de clínica y ab títol de las universitats de Berlín y Wurzbourg, ex-ajudant dels Drs. Wecker y Landolt de París.*

Reb en CONSULTA á Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 á 12 y de 4 á 5. Arrabal alt de Jesús, 38, sobre 'l Correu.

Los demés dias à Barcelona, Claris, 44, cantonada á la Gran Via, de 11 á una y de 4 á 5.

SECCIÓ DOCTRINAL

En honor de Santiago Russinyol

En lo número d' ahir, no poguerem donar compte del acte celebrat al dia avans en honor d' en Russinyol per falta material de temps, puig que era ja de matinada quan ens despedirem del genial artista catalá.

Los que estimém l' art y la literatura de nostra terra, no podia mmirar ab indiferencia la vinguda á nostra ciutat de quí encarna y sintetisa ab sa personalitat lo mes nou y lo mes bell del art de nostre poble, y reunits en franch y familiar concell una vintena d' amichs, acordarem obsequiar ab un modest sopar al senyor Russinyol.

Sigué cosa improvisada en un moment, y apesar de lo qual, com no sol succehir gayres vegadas, tot aná d' alló mes bé. Totas las provas d' afecte que 's tributaren al senyor Russinyol sigueren altres tantas sorpresas; tot pensat y executat de moment, com cal entre amichs corals ab quins no escauhen preparacions y formalismes oficialeschs.

A quarts de nou de la nit vaig trobar al senyor Russinyol passejantse amunt y avall del Mercadal en companyia de son inseparable *Lowe*, son fidel gos. Donarem tres ó quatre toms amunt y avall, vaig enterarlo de lo que se li preparava y 'ns dirigirem en busca dels amichs, que ja 'ns estavan esperant.

Lo sopar ens estava ja esperant també en una elegant y senzilla sala del Restaurant del Café de Paris, y allí ens dirigirem tots los que 'ns havíam arreplegat, y allí feren cap alguns altres que feren tart á causa de sas obligacions ó perqué s' enteraren tart de lo que 's preparava.

Allí reberem una nova y agradosa sorpresa.

Dessobre cada plat hi havía 'l *programa de la festa bucólica*, imprés sobre paper d' estrassa, tirat á tres colors, ab carácters góticha y gravats antichs, tot fet ab un gust exquisit que verament honra al impressor Sr. Navàs, puig pocas vegadas s'ha fet en nostra ciutat una cosa tant ben acabada. Respecte'l text, estava també á l' altura de la part material del document y fou celebrat en gran manera per tothom.

Casi tots ignoravam qui era l' autor d' aquella sorpresa, mes se vingué en coneixement de que en gran part se devia à un senyor molt sério y grave, y que fins porta ulleras, y que apesar d' aixó resulta un humorista de primera, puig ha demostrat que hi te la ma trencada y que en aquesta classe de travalls casi may *s' erra*.

Héuse'l aquí en tota sa integritat. (No de la pátria, del document:)

Relació clara, sensille, concise, certe i segure de las viandes, crues i cuyites que tan trist i esgarrifós trangul deuhen haver de passar aquesta nit; prescindint de la terrabastellade, ventrellade o altre conflicte que passarán demá, a més tardar, los que bé las endrapin e a quí mal se 'ls hi assentin.

¡Deu no ho permeti!

Reus 23 de Septembre de 1897
festivitat de Santa Tecla, com los altres anys.

Perque bé 's puga esplicá
Lo menjá que 'ns han de dá,
Demanarém am paciencia
Posanthti tota la ciencia
De que 'ns parla Salmerón,
E invocarém tot lo mom
Per ferho de bó y milló;
Sí senyó.
Doncs ara veigi, ¡carat!
Si es de gran casualitat
D' haver arribat al temps
De que emb ambs, amb imbs y amb embs
Escriuhen los modernistes;
Y naltes com bons artistes
Novensáns, vulgo aprenents,
Deixém los ensopiments
Y espliquém fins, que 'l menjá,
Am forquilya 'l bacalyá,
No hay más, s' ha d' escriure aixi;
Ve'ls hi aquí.
Mes deixémmos las rahons
Pera millors ocasions;
Y vinga la relació,
De que abans s' ha fet menció.

—

¡¡Xorisso de Vich!! ¿Quí atina
Si es de porc ó de pollina?
Mes un frare ja dit deixa,
Que lo que no mata engreixe.

—

Tira avant y en un recó
Hi ha arengades de senyó
Que als nobles los hi fan asco,
Per que may han 'nat ab casco.

—

Are amaniu la cullera
Que ja treuen la sopera
Plena d' unàs cosas fetas
Igual que las farinetas,
Advertintvos que perilla
Qui ho vulga menjá am forquilla

—

Costelletes costipades
Qu' han d' enar embolicades.

—

Bóu am bolets fets am motllo
Que fora d' aquí fan rotllo;
Més á algú donan neguit
Perque 'ls crian sota 'l llit.

—

¡Visca l' am! Are ve 'l peix
Per posarhi un pam de greix.
Peix pescat amb am ahí
Y sens' am are es aquí.

—

Aprenents de gall inglés
O pollastres, que igual és,
Per acabar lo diná
Es lo que os farán menjá;
Y per donarhi alegría
Hi haurá gran petarrería
Com tan en cassos semblants
Senyors més xics y mes grans.

—

Després de mil alegrías
Propias sols d' aquestos dias
Que un té un senyó forasté
Y 's proposa quedá bè,
Hi haurá algun *cigarro Habano*
Filipino, ó bè cubano,
Pera que 'l café s' assenti,
Y lo ventrell no 's resenti,
De lo molt qu' ha treballat
Y no 'n quedi agraviat.

* *
*

Sermons acaben HE DIT
Y aquí hi cap sols BON PROFIT

Passém lo sopar per alt, perqué diu que menjant no 's pot enrahonar. No més farém constar que fou bó, exquisit, com te ja acreditat lo «Café Restaurant de París».

Després del sopar, invitarem al senyor Russinyol á llegir alguna cosa, com era 'l desitj de tots los allí reunits, y l' eminent escriptor ens complagué trayent sense ferse pregar un plech de papers de la butxaca. Era 'l manuscrit d' una pessa teatral titulada «L' alegria que passa», y á la qual ha posat música lo celebrat mestre Morera.

No 'ns atrevím á dir gran cosa de dita obra per por de desfigurarla als ulls dels lectors. Es un cuadro de costúms exquisit, plé de novetat y sentiment, potser un xich massa intelectual per la gran massa del publich catalá que disfruta ab las pallassadas de nostres actuals autors. En l' obra d' en Russinyol també hi ha pallassadas, pero son alte classe de pallassadas, pallassadas que arriban al cor y fan despertar l' ánima dormida. L' argument lo constitueix una familia bohemia de comediants que arriban á un poble petit pera donar funció á la plassa. No dirém res de lo que passa durant la funció, no obstant y ser tot digne d' esser escoltat y aplaudit. Unicament farém constar com á mes magistral, l' escena del coloqui entre *Zayda*, la jove comedianta bohemia y 'l noy del arcalde del poblet aquell. Es realment suggestionador lo contrast entre las aspiracions dels dos joves. Ell, á la vista de la noya, sent que li neixen alas y se li desperta 'l cor pera volar á nous y desconeguts paíssos ab aquella *alegria que passa*, suggestionat per aquella vida bohemia que 's desenrotlla en plena naturalesa y lluny de las convencions socials; ella, á la vista de la tranquilitat d' aquell poble ensopit y quiet, pensa ab las llars tebias pel calor de la familia, y desitja també una llar quieta á l' hombra de un campanar, y ansia uns brassos que l' estrenyin y uns llabis que la besin ab amor al calor de las flamas. L' un te lo que l' altre desitja, mes lo desti 'ls empeny cada un pel seu camí, y ella segueix la eterna ruta dels caminants de la terra, y ell se queda pensatiu y endormiscat en aquell poble ensopit, ple de pols, ahont tot dorm y fa dormir al soroll debil y trist de las fullas que cauhen.

Inútil fer constar que la producció feu una gran impresió entre 'ls oyents, y ab alguns cuentos y xascarrillos que después se contaren, acabá la sobretaula.

Un cop tots al carrer vingué una nova y també molt agradesa sorpresa. Nos dirigirem á la part baixa de Reus y 'ns internarem en la finca del senyor don Ferrán Miró. Aquells magnífichs jardins y aquell sumptuós palau estavan profusament enllumenats, com si s' hi estés celebrant una gran festa. A tots nos sorprengué aquell magnífich cop de vista. Entrarem en lo magnífich menjador árabe de la planta baixa y quedarem encantats, puig ens semblá assistir á un d' aquells fantasiosos contes de las *Mil y una nit*, nos semblá trobarnos en mitj de l' Alhambra. Decididament, en aquell palau hi havía alguna cosa encantada, segons deya en Russinyol. Y tenía rahó, perqué dins d' aquell palau hi ha encantada la divina Bellesa, l' aymada dels artistas y dels cors que senten.

Visitarem totas las numerosas salas d' aquell palau, plenas totas dels objectes mes richs y 'ls mes artístichs, admirable musseu que guarda los mes richs objectes d' art, los cuadros mes preciosos y 'ls llibres mes preuhats. En Russinyol, l' artista eminent, l' amo del «Cau-Ferrat» no sabía com admirar tanta riquesa, sentía no tenir mes temps, no trobarse en plena llum del sol, y prometé á D. Ferrán Miró, tornar un altre dia á visitar mes detingudament aquella colecció, una colecció particular de las primeras d' Europa. D. Ferrán Miró, quina bondat es extrema, pagá nostra molestia omplintnos d' atencions, que tots li agrahím desde 'l fons del cor.

Y desde allí, tothom cap á casa, contents y satisfets de la festa.

J. Aladern.

Per els Pirineus y Mitj-día de Fransa

No es ma intenció fervos una descripció detallada de la hermosa cordillera que corre desde 'l Cap de Creus al de Finisterre, ni de sos altíssims puigs, de sas perpétuas neus y sos recorts históríchs: sols mes impresions de viatge vos contaré, y encare preneune la bona voluntat y millor desitj, que ab haverni prou de abdues coses, ja vos asseguro que ni en Juli Verne 'n surtiría més aixerit.

Ens trobavem á Puigcerdá, ahont la molta calor que aquest estiu s' ha sentit á Barcelona ens havía fet refugiar uns cuants dias, y mal grat los 1140 metres que 'ns enlayravem per demunt del mar, la fresca era manrosa y tardanera; agradosament llegíam la sempre hermosa é inspirada llegenda del més perfecte de nostres poetas, en mossen Jascinto Verdaguer, son poema «Canigó», cuan ab un amich ferem conversa de la deleytosa descripció que en aquell se fa dels Pirineus, y de lo bonich que sería recórrels, sino ab la fermesa d' un *touriste* inglés, per lo menos ab la resignació de bons espanyols. Y tal dit, tal fet: al següent dia á las sis del matí, en la má dreta una petita maleta, en la esquerra 'l sobretodo, y al coll penjant *los indispensables gemelos*, sortíam de la invicta vila, deixavam á la esquerra son gran estany y preníam la carretera de Bourg-Madame, que, com vostés saben, es lo primer poble francés que 's troba á un quart d' hora de Puigcerdá, admirant al pas los magnífichs *chalets* que á una part y altra de dit camí s' oviran y la vall de la Cerdanya espanyola, las montanyas blavencas, y 'l cel hermós.

Allí cambiarem la pesseta, ó millor dit, la descambiarem, perque, ab 32 per cent de pérdua, ¡que pochs franchs us ne donarán! Lo poble es petit, pero net; no molt lluny tením lo puig de Carlit, á 2.921 metres sobre 'l nivell del mar, de quals alrededors arrencan las fonts que passan per Angustrina y Coll de la Perxa, formant lo riu Segre que passa per Puigcerdá, ahont reb las ayguas del riu Carol, procedent de la vall d' igual nom, y seguint junts fins la Seu d' Urgell, ahont se 'ls uneix lo riu Valira procedent d' Andorra, segueixen per Organyá, Pous y Artesa de Segre, pera unirse en Camarasa ab lo Noguera Pallaresa.

En Bourg-Madame pujém á la diligencia que 'ns conduheix per plana y bona carretera, deixant á la dreta lo alt Puigmal, descubrint aquella hermosa vegetació de la Cerdanya francesa, aquí y allá blanchs poblets. Com lo cotxe es correu, porta al costat de la delantera una caixa de llauna, en la que la gent hi va tirant las cartas al passar per lo camí. Arribém á Mont-Lluís, plassa forta situada á 1.605 metres sobre 'l mar y disfrutém de bona fresqueta; la població es petita, sols s' hi veuhen militars, está rodejada de murallas y fossos ab son pont llevadís, y las pocas que té son posadas y tendas de comestibles: aquí trobém lo riu Ter que, nascut també en las fonts del puig Carlit, no 'l deixém ja fins á Perpinyá, en quals encontorns desemboca en lo Mediterrani.

Esmorsar fort, bona vianda, mellor ayre, hermosas vistas y bon sol que 'ns acompanya, tot això hi ha á Mont-Lluís, y á més, al ocupar nostre lloch en lo cupé del cotxe, trobém una elegant *capitana*, alegre com unas castanyolas y que repica d' alló més. Sortím de la plassa ab l' alegre drincar dels cascabells dels cavalls de la diligencia, y ovirém á la dreta la cova del Gegant (2.881 metres sobre 'l mar) en quals encontorns neix lo riu Ter, un poch més enllá del mont Canigó (2 785 metres d' altura), y parèm á Villafranca de Conflent, en la vall d' aquest nom, ahont prenèm lo tren que ha de conduhirnos á Perpinyá. Fins aquí res hem notat de cambi de las costums de nostra terra: la parla, lo vestir, las catxutxas dels homes, tot ho trobém igual, y si no fos algun *gendarme* que de tant en tant veyèm, ens creuríam que som á casa. Lo terreno va baixant sensiblement, y 'l calor aumenta. Passém per Prada ó Prades, bonica vila, y desde Millas á Perpinyá lo camp es tan semblant al de Tarragona, que 'ns fem l' ilusió de que viatgém per nostra estimada terra; per tot se veuhem vinyas y oliveras, y completa 'l cuadro els grupos de bremadors que s' afanyan en llur tasca. A Perpinyá tot son magatzéms de ví, es plassa forta y capital de bisbat; allí cambiárem de tren, prenent lo que de la frontera va á Narbona, passant entre Salces y Fitou per mitj de grandíssims estanys, sobre tot el de Leucate, que es navegable pera barquetas. A la Nouvelle veyém sa bonica ría y altres estanys dels quals ex treuhen grans cantitats de sal, atravessém á Santa Llucia un gran estany de més de dos kilómetres, arribant á Narbona de nit pera empalmar ab lo tren que, procedent de Marsella, va á Tolosa.

Y com aquesta ciutat mereix capítol apart, d' ella s' ocupará en lo següent son affm.

J. KAISSER.

Setembre de 1897.

ARTS Y LLETRAS

Un catalá de Fransa

(Mossen F. Rous)

Sobre aquesta terra que baten les ones dels temps, hi ha homes que dexan de son pas impromta inesborrable. Mossen Rous ha sigut un d' aquests. Lo conjunt de les seves qualitats l' ha axecat sobre 'l comú de la gent y l' hi ha fet un lloch entre 'ls recorts de la historia local.

Nascut á Prades l' any 1828, espargí Mossen Rous molt aviat á son voltant los raig de la seva inteligencia y la poesía de son cor.

Catedrátic del seminari-menor, vicari de Rivesaltes y Perpinyá, Rector de Sant Esteve, Néfiach, Estagel y Banyuls de Mar, fasciná ab sos talents, que l' un més que l' altre semblavan haverse en éll aplegat.

De concepció promte, dexava anar la frase á mesura de son pensament, barrejanthi ab naturalitat paraules justes y espontánees que 'l pintavan d' una sola pinzellada. Ses poesíes tant franceses com catalanes mostran aquella facilitat y alegría propies de son carácter.

Com orador ha tingut sos triomfs. Les trones principals del Rosselló han sentit «la seva elocuencia harmoniosa com una lira y tallant com un sabre» (1). En sa persona tot l' afavoría: estatura magestuosa, rasgos fisionómichs fortament accentuats, front alt, grossos ulls fixos, aspecte sever, veu potenta com un clarí que pregona la victoria. Son esperit superior ha anat agermanat ab un cor generós.

En sa qualitat de sacerdot, lo rector de Banyuls ha viscut enamorat dels plers de la caritat, exa poesía de les coses grans qu' engendrá l' heroisme y la virtut. Estimava al pobre, al débil, al abandonat, recordantse que la lley de Cristo es l' amor. Estimava á la humanitat en ses ovelles que guiava feya un cuart de segle: estimava á sa patria en aquest recó del Mediterrani qu' havía escullit pera son sepulcre y que més d' un cop havía cantat:

Sem de Banyuls! nos en fem glori:
Com nostre poble no se 'n veu.
Istiu, hivern, es ben notori,
Banyuls es un poble de Deu.
Los banys de mar, lo vi tant bo,
L' ayre tant dols, lo peix tat viu,
Fan de Banyuls, tothom ho diu,
Poble de goig en Rosselló.

(1) Alocució feta á Banyuls l' any 1888 per Mossen Izart.

Com á poeta catalá, es principalment com jo saludo aquí la memoria del rector de Banyuls, en nom del nostre periódich del quin fou un amich y un dels primers colaboradors.

Mossen Rous havía estudiat la llengua catalana ab passió; l' havía coneguda; hi ha escrit com á mestre. Ses poesíes series ó jocoses tenen un estil temperat y una ortografía inteligent. En elles «res d' aquestes formes parásites que resegan la vitalitat del catalá, donchs sentía aversió per les *corrupcions del patois* que 'ls autors del dia tendexen á introduhir. «Convé, deya, donar satisfacció á la tradició y al us en proporció igual.

A més de ses *Catalanes y Catalanades* d' Estagel y de Banyuls, Mossen Rous ha escrit molt. Es de desitjar que les nombroses composicions d' aquest genre que forman varis paquets sian conegudes del públich. La més petita circunstancia, lo detall més insignificant un recort d' amistat, una escena de familia, tot inspirava la seva musa. Fidel y graciosa, aquesta companya l' hi havia proporcionat, en aquets darrers temps, un renovellament de vida. La sava de la joventut cercola encara abondant en sos versos.

Menbre del Felibrige, havía obtingut del Consistori de Montpeller una medalla d' or de gran model. «Soldat de la tradició provincial» aplegava en sa rectoria á tots aquells que, com ell, professaban á nostre llengua un veritable cult. Los Bohers, los Boxeda, los Bonafont, los Pepratx, los Delpont y tota la pleyada de catalanistas rossellonesos eran sos amichs. De l' altre costat dels Pirineus son nom era conegut. S' apreciava á *Mossen Rous, l' entussiasta y sabi catalanista.* Als uns y als altres ses mans s' obrían hospitalaries. L' amor d' aquest digne fill del Resselló pera son país nadíu se resumeix en aquestes paraules qu' inscrigué en l' introit de ses catalanades:

«No estima sa provincia qui no estima son parlar.
A Marsella, á Avignoun, á Nimes, Montpellé, Beziers,
Castres, Agen, etc... quants n' hi ha que treballen,
per amor de llur provincia, á realsar lo seu parlar!
O mon país, bel Rosselló!
Ton bel parlar pot pas morir.»

No s' haurá oblidat pas, tan aviat, aquell notable concurs literari, del que tingué l' iniciativa ab motiu de la erecció de la Verge d' En Oliva. Allí se mostrá en totes las seves frases, l' esplendor de l' art. Sculptura, poesía, música, eloqüencia s' hi manifestaren ab alés sublims entre gents de diferentes comarques animades d' un sol y meteix fí: la descentralisació. «Lo nou Dant», Jascinto Verdaguer, hi era present, y son geni semblava reflectirse, en lo front de tots.

Mossen Rous ha mort. Pero 'l Rosselló guardará en sos anals lo preuhat recort de tan bella figura. Y si es corrent que la humanitat fassi reviure en bronze ó marbre als que l' han servida y honrada, lo monument de Mossen Rous, axecat en una de les plaçes públiques de Banyuls, parlaría á la prosperitat.

J. FALGUERE.

(De *Le Journal*, de Perpinyá).

CRÓNICA

OBSERVACIONS METEOROLÓGICAS del dia 24 de Setembre de 1897

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d'observació	BARÓMETRE aneroide	GRAU d' humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER particular
9 m. 3 t.	759 759	74 77		4'3	Ras.	

HORAS d' observació	TEMPERATURAS Maxima		TEMPERATURAS Minim.	TEMPERATURAS Term. tipo	VENTS direcció	NUVOLS classe	NUVOLS can
9 m. 3 t.	Sol... Sombra	37 26	10	18 22	S. S.	Cir rus	0'3 0'3

En lo sopar que avans d' ahir oferiren al senyor Russinyol alguns atmiradors seus d' aquesta ciutat, se iniciá 'l projecte de fer venir en breu al celebrat coro «Catalunya Nova» que dirigeix lo mestre Morera.

L' idea fou acullida ab entussiasme per tots los presents, y 's confia que quedará realisada dintre pochs dias. Lo senyor Russinyol s' oferí galantment á prestar tot son apoyo al projecte ab lo qual no duptém en augurar un gran éxit á la festa que 's prepara.

Los amichs de la música, que son molts é inteligents en nostra ciutat, estant d' enhorabona.

Ja no sabém las vegadas que 'ns havém queixat de la mala olor que surt de la cloaca del Portal de Jesús; nos hem dirigit al mateix Alcalde, tots los municipals

que están de punt allí ho saben, ho sab lo quefe de la brigada, ho sab fins lo sereno... y res, ni un mal grapat de cloro pera desinfectar aquell viver de microbis; ni un' ánima que s' apiadi dels vehins d' aquella barriada.

Sr. Alcalde que potser no es de la incumbencia de vostè? Si ho sapiguessim nos dirigiriam al director general de Sanitat d' Espanya.

—

Torna á notarse en nostra ciutat, com en lo mes fort del istiu, la escasetat d' aygua en las fonts ¿Encare no es hora de fer alguna cosa séria pel bé de la població?

—

Lo programa de la festa que 'l próxim diumenge, dia 26 del corrent, comensant á dos cuarts de vuit de la nit, celebrará lo «Centro de Lectura» ab motiu de la repartició de premis als alumnos de sas classes, consta de dos parts. En la primera consisteix en un acte purament oficial, se destribuhirán los premis, després del discurs del senyor President y de llegida la Memoria en la cual se donará compte de la marxa y actual estat de la Societat. Acabada dita repartició de premis lo senyor Mata, com president de la secció d' Instrucció, pronunciará un discurs de gracias ab lo qual quedará acabada dita primera part.

La segona consistirá en un brillantíssim concert vocal é instrumental, en lo que s' executarán las següents pessas:

«Montpellier», gran marxa, (F. Vianés) per la banda.

«Los Bandidos», coro á veus solas, (Dickens) per l' Orfeó.

Sinfonía de la ópera «Raymond» (A. Thomás) per la banda.

«Le Roi de Labore», (Massenet) per lo distingit tenor don Gabriel Riba acompanyat ál piano per don E. Mateu, (fill).

«Bolero de concierto» (Valera Silvari) per la banda.

«Las Galas del Cinca» (Clavé) per l' orfeó y la banda.

A dita festa están invitats lo M. I. Sr. Gobernador Civil de la provincia, l' Excm. Ajuntament y autoritats de la localitat, juntament ab altras corporacions y distingidas personalitats.

Ab motiu del nombrat acte estarán profusa y convenientment adornats ab multitut de ricas y variadas plantas la entrada escala y salons de descans de dita Societat.

—

La prempsa rotativa está indignada perque sembla que resulta cert que Mr. Woodford ha senyalat plasso perque Espanya acabi la guerra de Cuba, y diu que de cap manera deu atendres lo que demana M. Woodford.

Y tenen molta rahó. No mes que per punt are haurían de volguerla continuar indefinitivament, ab lo qual anirían continuant lo negoci, y 's cumpliría alló que deyan, *hasta la última gota de sangre...* dels que ja casi no 'n tenen de sanch, perque poble que viu entre la miseria y la ruina poca 'n pot tenir.

—

Se troban ja molt avansats los travalls pera portar á cap la creació d' un «Centre Artístich» aquí á Reus, segons deyam dias enrera.

Probablement demá se convocará á una reunió als que desitjin formarne part.

—

Hem rebut lo núm. 329 de «La Guirnalda y La Bordadora», cual plech de dibuixos que s' acompanya, entre altres preciosos models, crida la atenció un bonich y artístich enllás de dos lletras propi pera llensol.

En lo text inserta lo Programa y Reglament de la Exposició de brodats y sos anexos que aquella Redacció tracta de celebrar, cual programa es molt extens y lo publicarém al moment que l' espay del periódich nos ho permeti, per que ho considerém de gran interés y necessari que 'l coneixin los colegis de senyoretas y totas las personas que 's dedican al dibuix y al art del brodat.

—

Lo recaudat ahir per concepte de Consums en la Administració d' aquesta ciutat, puja á la cantitat de pessetas 975'09.

Correspondencia particular de "Lo Somatent"

MONTBLANCH 23 Septembre 1897.

La crissis perque atravessa Espanya y ab ella Catalunya, se deix sentir ab la mateixa intensitat en aquesta, en los temps felissos de nostre Primpcipat privilegiada vila.

Sis mesos fa que á la nit teníam d' anar á las foscas, exposantnos á cada pas á trencarnos l' ansa del coll, donchs no son los nostres carrers com los d' aqueixa industriosa ciutat que 's pot anar á ulls cluchs sense por à ensopegadas.

Aquí, com saben perfectament, los mes son costoruts y empedrats, casi bé per lo mateix terreno.

De fanals ja n' hi han; pero 'l nostre Ajuntament, que no está per enraderirse més veyent que ab tots los fatichs del mon no pot recaudar una pesseta en concepte de consums, perque'ls contribuyents han arribat à la darrera paraula ab tanta gabela, impost y contribució y ab tants mals com afligeixen á la agricultura, als que ha de afegirse la darrera y persistent seca, no poden ni que vulgan contribuhir à sufragar los gastos de la Municipalitat.

Las tenebras convidan á la expansió de l' ánima; la fosca es estimada companyera y amiga dels enamorats: los misteris de la nit fan gaudir de fantásticas visions: y tal vegada per tots aquets atributs de las sombras, es lo perqué 'l jovent, cunsat del travall, cerca ahont divertirse millor y més barato, deixant las penas en lo camp, las angunias en la llar y 'l dolor allí ahont pot.

Avuy tingué un recreatiu hort ahont poguer passar algunas d' aquestas vetlladas, lo de propietat del entés y reputat dentista d' aqueixa ciutat Sr. Jordán, y allí, tenint per orquesta las tradicionals dulsanyas, organisá un ball que resultá de lo mes lluhit.

Lo bonich hort, il-luminat á la veneciana, oferia un aspecte fantástich: lo vert fosch de las fallas de la arbreda, la reflexió de la llum dels gotets en las ayguas entolladas en una bassa y tanta cara riatllera com allí 's podia contemplar, feyan creure que 'ns trobavem en la més felis terra.

En la galería ó mirador del xalet, emplassat en la mateixa propietat, s' hi distingía un altre cuadro no tan animat pero igualment simpátich:

Varis convidats saborejant neulas y vi Jerez, sostenían discussió sobre la millor manera d' arreglar aquest desgraciat país; esplicavan anécdotas de viatjes realisats per las provincias d' Espanya y tot estuiant la diferencia de llenguas y carácter, vingueren á la conclusió indispensable é infalible, al regionalisme, com la millor constitució pera aturar part dels mals que á tots nos amenassan.

Jo, que en aquesta escena tenia repartit un paper tan secundari, que durant son desenrotllo sempre havía de fer mutis, de bona gana hauría pres candela en la professó y creguim, Sr. Director, tenía la pretensió de creurem que no ho hauría fet del tot malament, puig com que de Montblanch, no mes ne soch fill adoptiu, sempre 'm recordo del bres que 'm gronxá en mos dias d' infantesa, de las campanas de la meva Iglesia, vull dir, en la que vaig rebre las ayguas baptismals, y dels més petits é insignificants detalls que alashoras feyan bategar mon cor d' alegría, que no penso tornar á sentir ab igual intensitat.

Defensar á Catalunya, es defensar la vila, ciutat ó capital ahont un va naixer: defensar al seu Municipi es defensar lo carrer de la nostra casa; y defensar lo carrer aquest es defensar á la nostra llar: venir á sostenir una definició de pátria tal com lo notable escriptor regionalista gallego y amich meu D. Salvador Golpe sosté, això es, que es lo lloch ahont un naix, creix y educa.

Y prou, y que 'm dispensi 'l lector benvolgut, si pera una carta m' he propassat un xich massa, parlant de lo que ben justet venía á tom.

FRANCESCH DE LA PLANA.

SECCIO OFICIAL

Institut de 2.ª ensenyansa de Reus

Desde 'l dia 15 del corrent á las 10 del matí donarán principi en aquest Institut los exámens d' ingrés pera la 2.ª Ensenyansa continuant fins lo dia 30, los dilluns y divendres de cada setmana.

Los aspirants, al acte de solicitar examen presentarán la partida de naixement ó la cédula personal si fossin majors de 14 anys, satisfent com drets, 5 pessetas en metálich, una pólissa d' una pesseta, un timbre del impost de guerra de deu céntims y altre móvil del mateix valor.

Lo que d' ordre del M. I. Sr. Director se fa públich pera coneixement dels interessats.

Reus primer de Setembre de 1897.—Lo Secretari, Lluís de Olavarrieta.

—

Registre civil

dels dias 22 y 23 de Septembre de 1897.

Naixements

Carlos Ferré Salvat, de Carlos y de Teresa.—Massiá Ortoneda Ventura, de Joseph y de Jascinta.

Matrimonis

Joan Montseny Argilaga, ab Magdalena Montseny Juanpere.—Pere Jordá Borrell, ab Antonia Ferré Rocamora.—Anton Torroja Baldó, ab Josepha Cabré Cugat.—Joseph Magriñá Blay, ab Rosa Sanahuja Capdevila.

Defuncions

Francisco Casanovas Llavoré, 40 anys, segon del Roser, 10.—Isabel Sancho Buxina 72 anys, Hospital Civil.—Teresa Virgili Maleras, 4 anys, casa de camp, 168.

SECCIÓ RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Lope.

CULTS RELIGIOSOS

Iglesia de las Germanetas dels Pobres

Continúa en aquesta iglesia la funció de las Cuaranta Horas que durarán fins lo següent diumenge.

Durant dits dias s' exposará á S. D. M. á las vuit del matí y se reservará á las 6 de la tarde.

Parroquia de Sant Francesch

Demá á dos cuarts de vuit del matí hi haurá la Comunió general per la Fillas de María inmaculada y desseguida la visita á la Verge; á las 4 de la tarde la Novena del P. S. Francesch que en los dias de travall será á dos cuarts de set de la tarde.

Religiosas de la Divina Providencia

Demá, diumenge, à las 8 hi haurá comunió general pera la Arxicofradia de Sta. Teresa de Jesús. A las 6 de la tarde se cantará ab exposició de S. D. M. lo Trisagi, seguirá la meditació, visita y reserva. A la missa de las vuit comensará també la Novena del Patriarca S. Francesch.

Sant de demá.—Sant Cipriá.

SECCIÓ COMERCIAL

Moviment del port de Tarragona

BARCOS A LA CARGA

Dissapte 25.

Pera Londres y Amberes vapor «Balboa», consignataris senyors Mac-Andrews y C.ª

Diumenge 26.

Pera Londres y Hamburgo vapor «Pizarro», consignataris senyors Mac-Andrews y C.ª

Pera Liverpool vapor «Ulloa», consignataris senyors Mac-Andrews y C.ª

***

Pera Génova y Liorna sortirá lo dia 28 del actual lo vapor «Sagunto», que despatxa don Anton Mas y March.

Pera New-York y Filadelfia directe y sens trasbort sortirá lo 27 del corrent lo vapor inglés «Pawnee», son agent don Modest Fenech.

Pera Berdeaux, Oporto, Helsingfors, Abo, Hangó, Borga, Lovisa, Kotha, Viborg, Fredrikshamn, Nystad, Ranmó, Bjórneborg, Kristinestad, Vasa, Jakobstad, Gamia. Karleby, Uleaborg, San Petersburg y Reval, y pera Moskow, Warschau y Nischni Nowgorod, à flete corrido vía San Petersburg, sortirá d' últims del actual á primers d' Octubre lo vapor rús «Oberón», que despatxan los Srs. Boada germans.

Pera Gothemburg, Copenhagen, Stockolmo, Christiania, Bergen, Malmó, Helsingborg, Norrkóping, Gefle, Sundswall, Stettin, Danzig, Koeninsberg, Libau, Riga y demés ports de Suecia, Noruega, Dinamarca, Alemania y Russia, sortirá del 28 al 30 lo v. suech «Italia», que despatxan los senyors Boada germans.

Pera Halifac, Quebec y Montreal sortira lo dia 4 d' Octubre lo v. «Balboa», consignataris senyors Mac-Andrews y companyía.

ANUNCIS PARTICULARS

Colegi de la Inmaculada Concepció

DIRIGIT PER

D.ª Magdalena Martorell

Carrer de la Font, núm. 2. principal

Lo 15 del present mes comensan las classes corresponents á la Instrucció primaria elemental y superior, aixís com las de música, dibuix y francés.

S' admeten mitj pensionistas y recomenadas.

CLASSES DE MÚSICA

Per lo professor Estanislao Mateu

Quedan obertas desde primer d' Octubre en casa ó á domicili.

Curs especial de piano y cant.

Arrabal Sta. Anna, 64, entressuelo.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y ercera.
8'56 m. exprés, primera y segona dimars, dijous y dissaptes, (per Vilanova)
12'11 t, mercancias, segona y tercera.
1'57 t. correo (per Vilanova.)

De Barcelona á Reus

525 m. (per Vilafranca).
9'46 m (per Vilanova).
15'8 t per id
7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissaptes.

De Reus á Mora

9'33 m.—1'04 t.—3'10 t.—7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus

4'21 m.—8'00 m.—12'05 t.—6'04 t.—7'36 n.

De Reus á Tarragona

8 30 m.—9'47 m —2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus

7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

De Reus á Lleyda

8'10 m.—5'23 t.

De Lleyda á Reus

5'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus

9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª.

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Taragona

11' m. y 6'30 t.

ADMINITRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8'30 m.
De Barcelona (per Tarragona) 8'30 m.
De id. directe 10'30 t.
De id. id. 1'30 t
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7'30 t.
De Madrid y Zaragoza 2'30 n.
De Lleyda y Huesca 7'30 n.

NOTA: Los correos pera Filipinas sortirán de Barcelona lo 7 y 21 de Novembre y '1 5 y 19 de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d' aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.
Pera id. á las 2'00 t.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m
Pera id. id. id. (per idem) á las 2'00 t.
Pera Tarragona, directe á las 7'00 n.
Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.
Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1'00 t.
Los pobles servits per peatons á las 9'00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucia y Extremadura, que 's deposita en les bussons després de la sortida del correo de Madrid, se li donaá sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

Biblioteca Regionalista

Llibreria Regional, carrer de Jesús, 31

SECCIÓ CATALANA

«Lo Catalanisme», per Valentí Almirall, 10 rals.
«Quadros», per Emili Vilanova, 2 "
«La Dida», per Joseph Feliu y Codina, 2 "
«Cartas Andorranas», per Joseph Aladern, 2 "
«Costums típicas», per id. 2 "
«Alcover», monografía, per id. 4 "
«Poesías», per Manel Marinel-lo, 2 "
«Oda á Barcelona», per Jascinto Verdaguer, 4 "
«Lo Pí de las tres brancas», per id. 2 "
«L' Aglenya», per Ramon Masifern. 4 "
«Croquis Pirenenchs», per J. Massó Torrents, 12 "
«La Fada», per id. 4 "
«Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2 "
«Anant pel mon», per Santiago Russinyol, 16 "
«Les Króniques catalanes», per Gabriel Turell, 12 "
«Obres catalanes», per Joseph Ixart, 20 "
«Poesías», de Joan Maragall, 8 "
«Alades», per Emili Guanyabens, 8 "
«Fructidor», drama, per Ignaci Iglesias 8 "
«Montalba», per Bosch de la Trinxería, 12 "
«Quan jo era noy», per A. de Riquer, 20 "
«Música vella», per E. Doria y Bonaplata, 12 "
«Figura y paisatge», per Narcís Oller, 12 "
«Tascant per les Serres», per J. Pons y Massaveu, 12 "
«Espectres», per Enrich Ibsen, 8 "
Obras dramáticas de la biblioteca del «Teatro Regional», á meytat de preu.
«Cansons Catalanas», harmonisades per Enrich Morera, han sortit:
«Sant Ramón», 2 rals.
«Plany», 2 "
«El Maçoudi», per Brunet y Bellet, 4 "

SECCIO CASTELLANA

«España tal cual es». per Valentí Almirall, 4 rals.
«Patria y Región», per Salvador Golpe. 12 "
«Un ensayo de Regionalismo», per Joan Mañé y Flaquer. 2 "

SECCIÓ GALLEGA

«Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals.
Ademés están á la venda diferentas obras de celebrats iterats catalans, castellans y extranjers.

Societat general de transports marítims á vapor de Marsella

Serveys del mes de Setembre de 1897

LINEA DIRECTA PERA 'L RIO DE LA PLATA

Sortirá de Barcelona lo dia 21 de Setembre directament pera Montevideo y Buenos Aires lo magnifich y ràpit vapor francés

FRANCE

LINEA PERA 'L BRASIL Y RIO DE LA PLATA

Sortirán de Barcelona pera Rio Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos-Aires los grandiosos y acreditats vapors francesos

lo dia 21 de Septembre lo vapor «France»
lo dia 26 » «Provence»

Consignataris á Barcelona, RIPOL y C.ª, Plassa de Palacio.—Barcelona.